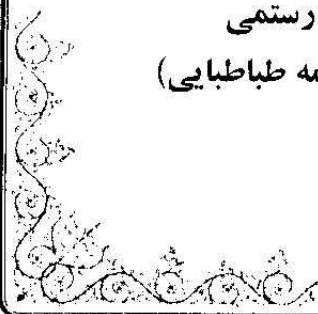

علل وریشه های ناهنجاری در نوجوانان

www.ketab.ir

بهرام عاشوری
بادیباچه دکتر فاطمه رستمی
(جامعه شناس، دانشگاه علامه طباطبائی)

سرشناسه	: عاشوری، بهرام، ۱۳۵۴-
عنوان و نام پدیدآور	: علل و ریشه های ناهنجاری در نوجوانان/بهرام عاشوری ؛ با دیباچه فاطمه رستمی.
مشخصات نشر	: قم: اثر قلم، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۹ص.
شابک	: 978-622-7581-55-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: Juvenile delinquency – بزهکاری نوجوانان
شناسه افزوده	: رستمی، فاطمه، ۱۳۵۳-، مقدمه نویس
رده بندی کنگره	: ۹۰۷۶HV
رده بندی دیویی	: ۳۶/۳۶۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۰۳۰۴۲
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا	

علل و ریشه های ناهنجاری در نوجوانان

مؤلف:	 بهرام عاشوری
ناشر:	 اثر قلم
چاپ:	 احسان
نوبت چاپ:	 اول ۱۴۰۰
شمارگان:	 ۵۰۰ نسخه
شابک:	 ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۸۱-۵۵-۳
ناظر چاپ:	 محمد احسانی
قیمت:	 ۳۰۰۰۰ تومان
صفحه آرایشی:	 خدمات کامپیوتری احسان

آدرس: قم، مجتمع ناشران، واحد ۲۳۷

شماره تماس: ۰۹۱۷۵۹۸۴۹۶۸ / ۰۹۱۲۴۵۱۶۲۴۲ / ۰۳۷۸۸۴۲۶۷۸-۲۵

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه.....
دییاجه	۱۱

فصل اول: بزھکاری/۱۵

بزھکاری	۱۷
آغاز تحقیقات علمی:	۲۱
طبقه بندی بزھ کاران از نظر تیپ بدنی و قیافه	۲۲
جرمهای ارتكابی در نوجوانان	۲۴
تفاوتهای جنسی در آسیب پذیری در برابر فشار	۲۴
بزھکاری در سیر تاریخ	۲۵

فصل دوم: عمل بزھکاری/۳۱

عوامل مؤثر در بزھکاری	۳۳
عوامل ذاتی غیر ارثی	۴۰
الف عوامل مربوط به دوران حاملگی	۴۰
۱- سن مادر	۴۰
۲- سوء تغذیه	۴۱
۳- تأثیر داروهای شیمیایی	۴۲
۴- تأثیر الکل و مواد مخدر	۴۲
۵- بیماریهای مادر در دوران بارداری	۴۳
۶- حالت هیجانی عاطفی مادر	۴۴

- ۷- تأثیر تشعشعات رادیو اکتیو ۴۴
- ب) عوامل مربوط به دوران زایمان ۴۵
- اختلالات روانی ۴۶
- عوامل درونی ۴۶
- ۱- اهمیت خانواده ۵۰
- الف - نقش خانواده در رابطه با دروغگویی ۵۳
- ب - اثرات احساس حقارت در ایجاد اعمال بزهکارانه ۵۵
- ج - محبت والدین: ۵۶
- جو عاطفی خانواده ۵۷
- ۲- اهمیت محیط آموزشی ۵۹
- ۳- اهمیت عوامل اقتصادی در بزهکاری ۶۱
- الف) رابطه جنگ و جرم ۶۳
- ب) رابطه فقر و جرم ۶۴
- ۴- رابطه فضای مجازی با بزهکاری ۶۵
- ۵- بیکاری و بزهکاری ۶۵
- ۶- عوامل طبیعی در بزهکاری ۶۶
- ۷- تأثیر عوامل مربوط به محیط خارجی ۶۹
- ۸- محیط انتخاب ۶۹
- ۹- سازمانهای کیفری ۷۰

- ۱۰- پس افتادگی فرهنگی ۷۰
- ۱۱- شهرنشینی ۷۰
- ۱۲- تراکم و افزایش جمعیت ۷۱

فصل سوم: عوامل زیستی در بزهکاری/ ۷۳

- عوامل زیستی ۷۵
- ۱- وراثت ۷۵
- الف- عوامل مؤثر فیزیولوژی ۷۶
- ۲- جنس و نژاد ۷۷
- ۳- اعتیادات روانی ۷۷
- ۴- تأثیر عامل زیست شناسی در بزهکاری ۷۸
- ۵- محرکات و علل روانی و جسمی و تأثیر آن در رفتار مجرمانه ۷۸
- ۶- کیفیت ساختمان طبیعی بدن در رفتار بزهکاری ۸۱
- ۷- آثار حمل و ولادت بر بزهکاری ۸۲
- ۸- تأثیر الکل و مواد مخدر در بزهکاری ۸۲
- ۹- تأثیر روان پزشکی ۸۴
- ۱- وراثت ۸۹
- نقش بیماری ها و اختلالات روانی در بزه کاری ۹۳
- عقب ماندگی ۹۴
- روان پریشی ۹۵

دیباچه

پیدایش جوامع و ارتکاب جرم از آغاز با یکدیگر همراه بوده اند. زیرا از روزی که افراد دور هم جمع شده و تشکیل جامعه داده‌اند جرم نیز با آنان همراه شده و گسترش یافته است. رسوخ بزهکاری در میان نوجوانان و جوانان که سازندگان اجتماع فردا هستند و ریشه دار شدن آن موجب بیم و نگرانی بیشتری شده است. اجتماعی را نمی‌توان یافت که در آن جرم وجود نداشته باشد. «لاکساین» می‌گوید: «بزهکاری یک میکروب اجتماعی است. این میکروب در محیطی که آمادگی پروراندن تبهکار نداشته باشد بروز نکرده و جرمی اتفاق نمی‌افتد.» بررسی‌های مختلف نشان داده است که محیط خانواده رابطه مستقیمی با بروز رفتار بزهکارانه و انحرافی دارد. بزهکاران اغلب دارای والدینی نامناسب و محیط خانوادگی متشنج و ازهم گسیخته هستند. این افراد اغلب در برابر والدین مقاومت می‌کنند. به طور کلی این افراد کسانی هستند که بالقوه نیروی بزهکارانه فراوانی در وجود خود دارند. اما اینکه این نیروها روزی بالفعل شوند بستگی به طرز رفتار والدین و سایر افراد خانواده و محیط اجتماعی که در آن قرار می‌گیرند، دارد. وضع خانوادگی و محیط عاطفی عوامل بسیار مهمی در بروز بزهکاری است. وقتی که در خانواده‌ای همبستگی بین افراد وجود نداشته باشد و فرد فاقد روابط عاطفی صحیح باشد، بروز رفتارهای بزهکارانه قابل پیش بینی است. از دیگر عوامل مهم در بروز رفتارهای بزهکارانه فقر و شرایط سخت زندگی است. اختلافات والدین نیز آثار بسیار سویی در فرد بر جای می‌گذارد. در واقع ریشه رفتارهای بزهکارانه نوجوانان و جوانان را می‌توان در همین تنش‌های خانوادگی دانست. محرومیت از والدین نیز می‌تواند شرایطی را به وجود آورد که زمینه

مساعده‌ی برای بروز بزهکاری باشد. از طرفی وجود والدین معتاد یا داشتن خواهر یا برادری که رفتارهایی بزهکارانه دارد خطر افزایش بزهکاری را در اعضای جوان خانواده افزایش می‌دهد. این گونه خانواده‌ها مهارت‌های تربیتی لازم جهت فرزندپروری را ندارند، و خود زمینه‌ای برای بروز رفتارهای منحرف ایجاد می‌کنند. بعد از خانواده مهم‌ترین محیط تربیتی مدرسه است که در واقع یکی از مراکز مهم اجتماعی کردن فرد بعد از خانواده به شمار می‌آید. متأسفانه مدارس ما آموزش‌های ضروری از جمله آموزش مهارت‌های زندگی را به افراد نمی‌دهند، بنابراین جوانان توانایی‌های لازم را برای روبه‌رو شدن با مسائل زندگی ندارند. آموزش درس‌های بی محتوا که نتیجه‌ای جز اتلاف وقت ندارند جوان با این آموزش‌های غیرمفید و با تحصیل استرس‌های بسیار زیاد بعد از پیروزی بر غول کنکور وارد دانشگاه می‌شود. در محیط دانشگاه نیز همین آموزش‌های غیرضروری تکرار می‌شود و در نتیجه منجر به دلزدگی و سرخوردگی جوان پس از فارغ التحصیلی می‌شود و به دلیل عدم دستیابی به شغل و حرفه مناسب و دلخواه سبب فرار آنها از درس و کلاس، بیکاری، عقب ماندگی و کشیده شدن به کارهای کاذب و یا انحرافات مختلف می‌شود. همان گونه که می‌دانیم جوانی دوره بحران و زمان شورش است. تمایلات جنسی در این دوره افزایش می‌یابد و اگر تحریک یا منع شود، احتمالاً به تمایلات شدیدتر منتهی می‌شود و گاه به انحراف جنسی می‌انجامد. از طرفی بحث تفریح و سرگرمی جوانان نیز مطرح است رسانه‌ها از جمله سینما، ویدئو و ماهواره تغییراتی را در ارزش‌ها ایجاد کرده‌اند. این تغییرات موجب عدم پذیرش رفتارهای جوانان توسط والدین می‌شود. نظارت خانواده بر دوستان و محیط‌های انتخابی که جوان در آنها رفت و آمد می‌کند می‌تواند در مواقعی که فرد در معرض خطر قرار می‌گیرد کمک شایانی باشد. توجه داشته

باشیم که نظارت و کنترل با هم تفاوت بسیاری دارند، اگر فرد احساس کند که توسط والدین کنترل می شود و مدام زیر ذره بین آنها قرار دارد، مقاومت خواهد کرد و مسائل و مشکلات خود را نزد آنان بیان نمی کند. از طرفی در مدارس و دانشگاه ها نیز باید آموزش های مفیدی ارائه شود تا جوان دچار سردرگمی و سرخوردگی نشود. بحث اشتغال جوانان مسئله بسیار مهمی است. زیرا بیکاری منشاء مشکلات بسیاری از جمله مشکلات رفتاری و بزهکاری است که در این زمینه دولت نیاز به برنامه ریزی های بلندمدت دارد. وسایل ارتباط جمعی نیز در بروز بزهکاری از اهمیت ویژه ای برخوردارند در مورد امور جنسی و خشونت و پرخاشگری رسانه ها تاثیر زیادی بر جوانان دارند. نمایش فیلم های خشن و وحشیانه و صحنه های هیجان انگیز در افزایش کج روی ها تاثیر بسزایی دارند. بحث قدیمی اوقات فراغت جوانان با وجود آنکه بارها به آن پرداخته شده است اما متأسفانه هنوز کاستی های چشمگیری ملاحظه می شود. جوانی که نتواند هیجانات خویش را از راه سالم تخلیه کند به راه های ناسالم تخلیه هیجانی روی می آورد. یکی از این راه ها خلافتکاری های مربوط به رانندگی است. جوان به دنبال جنب و جوش و فعالیت است و به دلیل نبودن محیط مناسب، عرصه خیابان ها و بزرگراه ها را مکانی برای رسیدن به این نیاز طبیعی خویش می یابد. سرعت و سبقت، مزاحمت برای عابران پیاده در کوچه و خیابان یا صف ایستادگان کنار خیابان، سوار کردن مسافر به قصد آزار و بسیاری از این موارد که بارها و بارها شاهد آن بوده ایم، توسعه امکانات در روستاها و شهرهای دورافتاده نیز به کاهش مهاجرت ها می انجامد. کاهش مهاجرت، کاهش حاشیه نشینی را به همراه خواهد داشت و بدین ترتیب از بروز جرم و جنایت پیشگیری خواهد شد. اوقات فراغت، همان واژه تکراری اما پرتطرفدار میان جوانان، بار دیگر و طبق معمول به مدت سه

ماه دغدغه همه جوانان خواهد بود. دغدغه از آن جهت که برای عده ای از جوانان، دلبذیرترین لحظات و برای برخی دیگر ملال آورترین دقایق است؛ این درحالیست که به زعم کارشناسان، در اوقات فراغت است که فرد می تواند با پسندها و دوست داشتنی ها خود خلوت کند و شخصیت نهایی خود را باز یابد و آن را ابراز کند؛ بنابراین قابلیت های فرد، غالباً در عرصه فراغت جلوه گر می شود و از این رو تمدن معاصر را «تمدن فراغت» نامیده اند. برخی افراد معتقدند که فراغت و بیکاری، فرد را به گرفتاری انداخته و از این رو، اسباب و انگیزه های بلا و گرفتاری، منبث از فراغت همراه با بیکاری است و از آن سرچشمه می گیرد؛ لذا اوقات فراغت به جای این که ارزش و اعتبار فرهنگی پیدا کند، وسیله ای برای لذت جویی شده و در نهایت عامل غفلت و فراموشی جوانان می شود. گرچه فراغت، نتیجه گزینش آزادانه انسان در برابر فرصت های زندگی است، ولی غفلت از نحوه گذراندن اوقات فراغت جوانان که سرمایه ملی هر جامعه محسوب می شوند، فاجعه ای ملی در بر خواهد داشت.

دکتر فاطمه رستمی

زمستان ۱۳۹۹ خورشیدی

تهران، دانشگاه علامه طباطبائی